

Tizedik Nemzetközi Nyelvészeti Olimpia

Ljubljana (Szlovénia), 2012. július 30. – augusztus 3.

Az egyéni verseny feladatainak megfejtése

1. Feladat. A szórend **OSV** (O: tárgy, S: alany, V: ige), **NA** (N: főnév, A: melléknév).
A → V ('A-vá tesz'): **A-man**.

V → A:

V	'akit mindig Vnek'	'aki mindig Nket V'
-n	-l-muḡa	N-...-l-ḡay-muḡa
-ḡu	-y-muḡa	N-...-nay-muḡa

Minden főnevet névelő előz meg:

O	S	
balan	baḡgun	nők, veszélyes állatok és tárgyak
bayi	baḡgul	férfiak, állatok
bala	baḡgu	minden egyéb dolog

Az alany és a jelzői által kapott rag

- **-ḡgu**, ha a szó magánhangzóval végződik és két szótag van benne;
- **-ḡu**, ha a szó magánhangzóval végződik és több mint két szótag van benne;
- **-Du**, ha a szó mássalhangzóval végződik; **D** az olyan zárhang, amely ugyanott képződik a szó végén, ahol a szó utolsó hangja is.

(a) A szócske sem nem nő, sem nem veszélyes állat, de ugyanazt a nevelőt kapja, tehát ennek kell a mítoszbeli „öregasszonynak” lennie. A nyelvész hibának vélte a (14) példában a **baḡgun bundiḡu**-t.

(b) 17. **balan ḡaḡga baḡgul ḡumaḡgu ḡuniymuḡagu bambunman.**

Az apa, akit mindig keresnek, gyógyítja a lányt.

18. **bala diban bilmbalmuḡa baḡgun biḡḡiriḡu ḡuniḡu.**

A gyík keresi a követ, amelyet mindig tolnak.

19. **bayi bargan baḡgul yaḡḡgu ḡubimbuluḡuḡanaymuḡagu baḡḡan.**

A férfi, aki mindig orvosokat vádol, követi a wallaby-t.

(c) 20. A kis wallaby nézi a szitakötőt.

bayi yiriḡila baḡgul bargandu wuruḡgu buḡan.

21. A nagynéni, akit mindig követnek, meghajlítja a tollat.

bala yila baḡgun muḡunaḡagu baḡḡalmuḡagu waḡuman.

22. Az alvó kuszkus ignorálja a hangos zajt.

bala muḡga baḡgul midindu ḡaḡundu ḡaḡin.

23. A hernyó keresi a férfit, aki mindig köveket visz.

bayi yaḡa dibandimbanaymuḡa baḡgul bayimbambu ḡuniḡu.

2. Feladat.

	umbu-ungu		umbu-ungu
1	<i>telu</i>	24	<i>tokapu</i>
2	<i>talu</i>	$48 = 24 \times 2$	<i>tokapu talu</i>
3	<i>yepoko</i>	$72 = 24 \times 3$	<i>tokapu yepoko</i>
12	<i>rurepo</i>	$\alpha \neg \beta := (\alpha - 4) + \beta,$	α -nga β
16	<i>malapu</i>	$\alpha \in \{12, 16, 20, 24, 28, 32\},$	
20	<i>supu</i>	$\beta \in \{1, 2, 3\}$	
24	<i>tokapu</i>	$\gamma + \delta,$	$\gamma \delta$
28	<i>alapu</i>	$\gamma = 24k, k \in \{1, 2, 3\},$	
32	<i>polangipu</i>	$9 \leq \delta \leq 32, \delta \neq 24$	

- (a) $tokapu polangipu = 24 + 32 = 56,$
 $tokapu talu rureponga telu = 24 \times 2 + 12 \neg 3 = 57,$
 $tokapu yepoko malapunga talu = 24 \times 3 + 16 \neg 2 = 86,$
 $tokapu yepoko polangipunga telu = 24 \times 3 + 32 \neg 1 = 101.$
- (b) $13 = 16 \neg 1 = malapunga telu,$
 $66 = 24 \times 2 + 20 \neg 2 = tokapu talu supunga talu,$
 $72 = 24 \times 3 = tokapu yepoko,$
 $76 = 24 \times 2 + 28 = tokapu talu alapu,$
 $95 = 24 \times 3 + 24 \neg 3 = tokapu yepoko tokapunga yepoko.$

3. Feladat.

	esz. 1. sz.	tsz. 1. sz.	esz. 2. sz.	tsz. 2. sz.	esz. 3. sz.	tsz. 3. sz.
A	<i>nau-</i>				<i>du-</i>	<i>ditu-</i>
B	<i>natzai-</i>	<i>gatzaizki-</i>			<i>zai-</i>	<i>zaizki-</i>
Z	<i>-t</i>	<i>-gu</i>	<i>-zu</i>	<i>-zue</i>		<i>-te</i>

	A	B	Z	
<i>ahaztu</i>	— kiról —	ki	elfelejtett	
<i>hurbildu</i>		ki	kihez	odajött
<i>lagundu</i>	kinek		ki	segített
<i>mintzatu</i>		ki	kivel	beszélt
<i>ukitu</i>	kit		ki	megérintett

- (a)
<i>ahaztu ditut</i>	}	én elfelejtkeztem róluk	<i>lagundu dute</i>	ők segítették neki
<i>ahaztu zaizkit</i>			<i>lagundu nauzue</i>	
<i>ahaztu zaizu</i>		te elfelejtkeztél róla	<i>mintzatu natzaizu</i>	én beszéltem veled
<i>hurbildu natzaizue</i>		én odajöttem hozzátok	<i>mintzatu gatzaizkizue</i>	mi beszélünk veletek
<i>hurbildu zait</i>		ő odajött hozzám	<i>mintzatu zaizkigu</i>	ők beszéltek velünk
<i>lagundu ditugu</i>		mi segítettünk nekik	<i>ukitu ditugu</i>	mi hozzájuk nyúltunk
<i>lagundu dituzu</i>		te segítettél nekik	<i>ukitu naute</i>	ők hozzám nyúltak
- (b) te hozzám nyúltál — *ukitu nauzu*, ők odajöttek hozzám — *hurbildu zaizkit*.
- (c) *lagundu dut* — én segítették neki, *hurbildu gatzaizkizu* — mi odajöttünk hozzád.
- (d) te elfelejtkeztél róla (*ahaztu zaizu*) — *ahaztu duzu*.

4. **Feladat.** A mondatok szerkezete a következő: $S \text{ paa } V \text{ O } [O']$ (S: alany, V: ige, O: tárgy, O': még egy tárgy).

	odaadni	nevezni	megütni, megölni
O	kinek	kit	kit
O'	mit	minek	mivel

Minden főnevet névelő előz meg, ami **a**, ha ez az első harmadik személy a mondatban, egyébként **bona**. Ugyanígy választják az esz. 3. sz. névmás **e** vagy **bona** alakját.

Személyes névmások:

	esz. 1. sz.	tsz. 1. sz.	esz. 2. sz.	tsz. 2. sz.	esz. 3. sz.	tsz. 3. sz.
S	<i>enaa</i>	<i>enam</i>	<i>ean</i>	<i>eam</i>	<i>eove</i>	<i>eorí</i>
O, O'	<i>anaa</i>		<i>vuan</i>	<i>ameam</i>	<i>e, bona</i>	

- (a) 13. *Eam paa ani a overe.* — Megettétek a kókuszt.
 14. *Ean paa tasu a oraoraa bona kae.* — Megütötted a varázslót a táskával.
 15. *Eove paa tara ameam.* — Meglátott benneteket.
- (b) 16. Odaadtuk neked az ételt. — *Enam paa hee vuan a taba'ani.*
 17. Gyerekeknek nevezett engem. — *Eove paa dao anaa bona beiko.*
 18. Megöltem őt azzal. — *Enaa paa asun e bona.*
 19. A varázsló odaadta a fiúnak a halat. — *A oraoraa paa hee bona visoasi bona iana.*

Amit a szöveggörnyezetben említettek, az az első helyre jut, és **a** névelőt kap. Ha az alany névmás és ezáltal az ige mögé kerül, elveszíti a kezdeti **e**-jét. Ha pedig főnév az elmozduló alany, megőrzi az **a** névelőjét.

$\underline{S} \text{ paa } V \text{ O } [O'] \rightarrow \underline{S} \text{ paa } V \text{ O } [O']$
$S \text{ paa } V \text{ O } [O'] \rightarrow \underline{O} \text{ paa } V \text{ S } [O']$
$S \text{ paa } V \text{ O } \underline{O}' \rightarrow \underline{O}' \text{ paa } V \text{ S } \text{ O}$

- (c) 20. (Miért sértődött meg a varázsló?) Asszonynak nevezték a varázslót.
 — *A oraoraa paa dao ori bona moon.*
 21. (Miért nedves ez a fejsze?) A fiú megölte a halat a fejszével.
 — *A toraara paa asun a visoasi bona iana.*

5. Feladat. Ha két szó egy kifejezést alkot, az első szó alakja a következő módon változik meg:

$$\begin{array}{l} -VCV \rightarrow -VC \\ -VCu \rightarrow -VC \\ -VCi \rightarrow -\ddot{V}C \\ -VCa \rightarrow -VaC \end{array} \quad (V: \text{magánhangzó}, C: \text{mássalhangzó}).$$

Ugyanez történik akkor, amikor egy főnév vagy ige megduplázásával egy melléknév jön létre: *'ele + 'ele* → *'el'ele* 'közel lenni × 2 = sekély'.

A szórend

- $\boxed{N_1 N_2}$ (N_1 : jelzett szó, N_2 : jelző);
 - $\boxed{N A}$ ('j'elentéssel isA N-ű: *huag 'el'ele* 'szív + sekély = türelmetlen');
 - $\boxed{V O}$ (az így keletkező összetett szó főnév vagy ige lehet: *a'öf fau* 'kimeríteni + év = év vége', *hül hafu* 'megfordítani + szikla = fújni (hurrikánról)').
- (a) *'u'u* — kar/kéz, *isu* — orr, *kia* — nyak, *leva* — haj, *mafa* — szem, *susu* — mell, *huga* — szív.
- (b) *tiro* — üveg,
poga — lyuk,
huag lala — türelmes,
haf puhraiki — vulkáni szikla,
maf pogi = maf pala — vak.
- (c) kerek — *kalkalu*; koprát vágni — *'ol niu*; göndör haj — *leav pirpiri*; ragadós — *pulpulu*; villogni — *rima*; szemét — *mofa*.
- (d)
- szó: *fäega* (vagy *fäeaga, fäeagu*).
 - kimeríteni: *a'ofi* (vagy *a'öfi, a'öfö, a'öfu, a'öfü, a'ofü*).